

Vergaderjaar 2018–2019

35 000 VI

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (VI) voor het jaar 2019

O BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 maart 2019

Tijdens de behandeling van de begroting van het Ministerie van Justitie en Veiligheid in uw Kamer, heeft het lid Overbeek (SP) het kabinet gevraagd om een brief over de afhankelijkheid van arbeidsmigranten van hun werkgever via het systeem van tewerkstellingsvergunningen en de maatregelen die het kabinet heeft genomen om misbruik van arbeidsmigranten tegen te gaan. De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid heeft de vragen aan mij doorgeleid. Middels deze brief kom ik tegemoet aan het verzoek.

Arbeidswetgeving dient ter bescherming van werknemers tegen slechte arbeidsomstandigheden, onderbetaling, illegaliteit en verdringing op de arbeidsmarkt. Deze bescherming is van essentieel belang voor onze samenleving. Voor bedrijven kan het financieel voordelig zijn om de arbeidswetgeving te ontduiken. Door werknemers te weinig te betalen, te lang of onder slechte arbeidsomstandigheden te laten werken besparen zij op de kosten en behalen een oneigenlijk concurrentievoordeel. Migranten kunnen kwetsbaar zijn voor misbruik op het terrein van de arbeidsvoorwaarden. De Wet arbeid vreemdelingen (Wav) bevat bepalingen ter bescherming van arbeidsmigranten van buiten de Europese Unie en voorkoming van concurrentie op arbeidsvoorwaarden.

Op grond van de Wav is het een werkgever verboden een vreemdeling arbeid te laten verrichten zonder tewerkstellingsvergunning of zonder dat een vreemdeling in het bezit is van een gecombineerde vergunning voor verblijf en voor werkzaamheden bij die werkgever. Voor de verlening van een vergunning wordt niet alleen getoetst of er prioriteitgenietend arbeidsaanbod in Nederland of Europa aanwezig is maar ook de arbeidsvoorwaarden worden getoetst. Zo dient een marktconform loon te worden betaald. Als de arbeidsomstandigheden, arbeidsvoorwaarden of arbeidsverhoudingen beneden het niveau liggen van wat binnen de bedrijfstak

gebruikelijk is, wordt de vergunning geweigerd. De vergunning kan ook worden geweigerd als een bestuurlijke boete is opgelegd voor een arbeidsgerelateerde overtreding of na een onherroepelijke veroordeling wegens een arbeidsgerelateerd delict.

De vergunning wordt verleend voor specifieke werkzaamheden bij een specifieke werkgever. De arbeidsmigrant kan wisselen van werkgever; de nieuwe werkgever zal dan wel een nieuwe tewerkstellingsvergunning dan wel gecombineerde vergunning moeten aanvragen. Hierbij wordt opnieuw getoetst of de werkgever aan alle voorwaarden voldoet. In het geval dat het arbeidscontract vroegtijdig wordt ontbonden en de arbeidsmigrant werkloos raakt, trekt de IND de verblijfsvergunning in. De arbeidsmigrant krijgt dan wel een zoekperiode van drie maanden om een andere baan te zoeken. Een vreemdeling die gedurende een ononderbroken tijdvak van vijf jaar heeft beschikt over een voor het verrichten van arbeid geldige verblijfsvergunning, ongeacht bij welke werkgever(s) de vreemdeling heeft gewerkt, is vrij om zich op de Nederlandse arbeidsmarkt te begeven.

Illegale tewerkstelling en misbruik moeten worden voorkomen. De werkgever is verantwoordelijk voor de naleving van de arbeidswetten, waaronder de Wav, en kan worden beboet bij overtreding ervan. Toezicht en handhaving zijn dus van groot belang en vormen randvoorwaarden voor een werkende arbeidsmarkt en een werkend stelsel van sociale zekerheid. Het kabinet heeft 50,5 miljoen euro per jaar vrijgemaakt ten behoeve van de handhavingsketen van de Inspectie SZW. Meer dan de helft van de investering in de komende jaren ligt op de aanpak van oneerlijk werk, onderbetaling, uitbuiting en andere misstanden. In het interdepartementale programma «Samen tegen Mensenhandel»¹ is onder andere omschreven hoe de aanpak van arbeidsuitbuiting en ernstige benadeling van werknemers wordt doorontwikkeld.

Werknemers van buiten de EU waarbij er sprake is van de geringste aanwijzing van mensenhandel, kunnen gebruik maken van de «B8-regeling» en komen in aanmerking voor een tijdelijke verblijfsvergunning. In deze regeling wordt er drie maanden bedenktijd aangeboden en worden mogelijke slachtoffers van arbeidsuitbuiting opgevangen en ondersteund. Hierdoor worden ze uit de uitbuitingsituatie gehaald en krijgen ze de ruimte en tijd om aangifte tegen de voormalig werkgever te doen. In het interdepartementale programma «Samen tegen Mensenhandel»² is verder omschreven hoe de aanpak van arbeidsuitbuiting en ernstige benadeling van werknemers wordt doorontwikkeld.

De systematiek van de tewerkstellingsvergunningen zoals deze in de Wav is vastgelegd, is er op gericht arbeidsmigranten te beschermen en concurrentie op arbeidsvoorwaarden te voorkomen. Dat deze systematiek misbruik van arbeidsmigranten in de hand werkt, herken ik niet. Wel is het van belang dergelijk misbruik te voorkomen en aan te pakken. Het kabinet zet om deze reden stevig in op het aanpakken van oneerlijk werk en het terugdringen van arbeidsuitbuiting.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
W. Koolmees

¹ Kamerstukken II, 2018/19, 28 684, nr. 540

² Kamerstukken II, 2018/19, 28 684, nr. 540